

Fr. B. Krentzfeldt  
Eesti NSV Riiklik  
Raamatukogu

Rott



14. aastakäit.

Üksik number 10 kop.

# Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastaks 4 r. 50 l.,  
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-  
tusest ise ära viies: aastaks 3 r. 50 l., 6 kuu eest  
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riikliku muuseumi nurgal nr. 46/15,  
„Teaduse“ raamatukauluses.

Adress Wene keeles liht- kui ka rahakirjadele: r. Ревель.  
Журналъ „Мѣсяцъ“.

Tarvitamata jäänud lühemad käsitirjad hävitatakse ära, kui tagasi saatmiseks märtsi juurde lisatud ei ole. Kirjatöödel peab  
saaja täielikult aadressi ja nimi peal olema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 61.

Laupäeval, 17. (30.) oktoobril 1915.

Nr. 61.



Liitlaste sõjawäed lähewad türklaste marulise kuulirahke all Gallipoli poolsaarel maale.

## Meie Matsi tähtsaamat

1916. aasta jaoks

on ilmunud. Sisu suurepäraline. Hind 25 kop.

Pealadu: Teadus, Tallinnas. :: ::

## Eesti sõjamehe laulik.

Hind 15 kop.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Edastellimise juures palume wana aadressi  
numri üles anda. Meie Mats.

## Prolog

„Estonia“ wiiekümne aastasel kestwusepäewal 11. okt. 1915.

Wiiskümmend aastat täna mööda läinud  
sest a'ast, mil sündis me teatri ema. . .  
Missugust walurada tema käinud,  
mis õnne tema eluteel on näinud —  
sest täna peaks ta meile kõnelema.

Ei olnud kerge tema lapseiga,  
ei käia saanud tema siidikingis,  
ei sõita saksa kombel sammetiga,  
waid tunda sai ta tuhat puudust, wiga  
ja kaua seisis tema häbipingis. . .

Ei tundnud tema oma ulualust,  
ei soendanud teda oma tuba,  
ja kui kord wõõraks tuldi talle talust,  
siis juttu westa wõis ta ainult walust  
ja sellest, milleks olud andsid luba. . .

Kuid ometi — ta elas! Päksepale  
ka teda suudles, paisutas ja paitas,  
ja kui ka oli tema elu hale,  
ta siiski, siiski tuli nähtawale  
ja ennast paremusele ju aitas!

Ta ümber koondusid kõik Eesti pojad  
ja tütreid, kes ta rinnast saanud toitu  
ja kelle südamed weel olid soojad:  
sealt woolasid siis armastuseojad  
ja andsid talle kaasa eluloitu. . .

Ja emale siis ehitati maja  
suur kiwiloss, mis ilus, kaunis hoone,  
kus elada wõib tema eluaja  
ja kus tal on, mis iial talle waja —  
see tema oma on, suur, muinasloone!

Siin oled sa nüüd nagu kuninganna  
ja jagad meile hariduseandeid;  
siin lauale sa wõtad meile panna  
Europa rahwaste kulturamanna —  
me hulgal ootame su ettekandeid!

„Estonia“ — me ema, armas hea,  
weel mitu, mitu, mitu aastasada  
sa Eesti näitemängus sihti pea,  
et õnnelik wõiks olla sinu rada!

R. Pöld.

## Ameriklase fihlwedu.

W. Garb.

Ülitoreda klubimaja billarditoas lõi kuldne kell rik-  
kaltikult ilustatud lufuskamina peal neli pauku. Pau-  
gud kõlasid nii heledaste, nagu oleks õhtupoolik olnud,  
kuid ometi oli õõ ja magamise aeg — vähemalt kodanlikele  
normalnimesele, sellele, kes omas ajaigatsuses lorda ja kor-  
ralitust armastab, päewa tödegemiseks tarwitab ja õõsel  
rahulikult puhkab.

Wäike kell oli kunstlöö ning kujutas paljuwaawatud  
Atlasi, kes oma tugewatel õladel maakera kannab. Ta  
waatas oma furnuud, liikumata filmadega peaaegu wihafelt  
kolme herra peale, kes toa nurgas weel istusid. Nad ei  
näinud sellest midagi hooliwatki, et idapoolsel taewaserwal  
hele riba juba hommikut ilmutas. Oli nagu oleksid kaju  
kurjad filmad neile ütelda tahtnud: „Kas teie, priiskajad, ei  
näe, kuidas elu teie ümber täis waewa ja tööd on ja mil-  
jonid nüüd warsti tõusma hakkawad, et raskest mõitluses  
olemise pärast igapäewast leiba teenida — ja teie olete  
Sumala päwawargad!“

Jah, Atlas tohtis nõnda rääkida, sest ta kandis terve  
maailma häda oma õladel.

Need olid kaks toredat noort herrat ja üks wanem  
herra, kes seal weel iiksteifega juttu ajasid, musta kohwi  
jõud ja suitsetasid. Atlase wihafed filmad neid ei eksitanud.

Aa kui ilus kell neli lõi, wistas wanem herra, ame-  
riklane mister Reginald King, lühike pilgu kella peale ja  
iitles siis:

„Kell on neli ja aeg on magama minna, mu herrad!“

Nende sõnadega liikkas ta oma kohwitassi eemale.  
„Teil on imelised kombes wanas Europas! Meil okeani  
taga lamawad kõik sel ajal külje peal ja norstawad. Ei  
ole ime, et Amerika igalpool rahwaste mõitluses wõidab.  
Me kuuleme kulle laulwat, kui me magama läheme, kuna  
teie, mu herrad, teda teiselt poolt laia wett kuulete.“

Mõlemad nooredmehed naersid.

Norbert v. Halling mõttis uue figari toosist.

„Kõik teie pärast, Mr. King. Kas ei ole me ilufaste  
juttu westnud! Kas ei olnud etendus teatris hea, õhtusõõ-  
tore ja tiik suurlinnaelu, mida me teile näitafime, suurepä-  
raline? Kurt Ruyter ja mina oleme end teie eest õhwer-  
danud. Billardipartii, milles teie enda suurt osawust näi-  
tate, sai ju teie soowil ette wõetud. Kui teie nüüd tahate  
rahulolemata olla —“

„Ei“, iitles King, „sellest ei ole juttu. Aga ma olen  
wäsinud.“

Kurt v. Ruyter, kes siamaani waitfelt istunud oli, pani  
käte Norbert v. Hallingi käewarre peale.

„Mr. King on teile omas südamepõhjas tõeste tänulik,  
armas Halling, kõigi teie waewanägemiste eest, et aga  
temale elu siin hästi meeldiwaks teha. Rahtlemata on ta  
teile isäärani tänulik selle eest, et teie teda mitme perekon-  
naga, kus ilusad noored neiud on, tutwustanud olete —“  
King kumardas.

„See oli tõeste väga kena teie poolt!“

„Ja weel väga omakasju püüdmata tegu“, hülidis  
Ruyter naerdes.

„Ma tundsin piiritu imestust, Halling. Sfegi teadmine,  
et wahelt mr. Kingi film süda ta leekidesse sattuda wõib,  
ei wõinud teid takistada, teda selle neinga tutwustamast,  
— ma ei ole ometi pime — kes teie tõiste püüete eesmär-  
giks on. Waadake ette, herra v. Halling. Meie armas  
King pühendab end nimetatud daamile, et —“

Halling oli lõbusalt pealt kuulunud. Nüüd hakkas ta rõõmsalt naerma.

"Teie olete suurepäraline, Ruyter!"

"Ta mõttis pilkudega pika amerikkase kondiisi kogu, kelle näojooned inetus ise olid. Nähtawaste ei kartnud ta sealt-poolt mingit wõistlust.

"Ma ei ole ometi waleste arwanud, Halling?"

"Teie arwate neiu Hilbburg Randelharti?"

"Et te seda ise ütlete, minu armas — ilm räägib sellest juba ammu. Wõtame siis tõeksjana kätte, et teie sinnapoole kalduwat kosjateed sõttute. Teie poolt austatud daam meeldib ka mr. Ringile ülihästi. Eks, mr. Ring?"

"Ta on wäga ilus tüdruk," lausus Ring. "Ma ei ole weel kunagi elus sarnast neidu näinud."

"Kuulete, Halling!"

"Kui tal ka mõistus ja süda on —"

"Tal on kõik, mis mehi kiitkestab, mr. Ring. Ma ütlen teile, teda tahawad kõik — aga teegi ei ole nii walija, kui just tema."

"On ta juba teie pruut, herra v. Halling?" küsis Ring otsekohest ja waatas terawalt Hallingi otka.

Norbert punastas weidi otsekoheste küsimuse juures.

"Ma ütlen teile midagi, mr. Ring," wastas ta; "tunnen siin seltskonnas inimesi, kel iseäranis suur ettekuulutamise and on. Ka isand v. Ruyter on sarnaste hulgast."

"Ta ei ole siis teie pruut?" lausus Ring teada saada. Halling naeris weel südamlikemalt.

"Mr. Ring," lausus v. Ruyter ja patutas hiiglaste õla peale, "on, nagu sooviksite Hallingi wõistluseks hakata."

"Mispärast mitte?" hüüdis Norbert lõbusalt. "Minult julgust, mr. Ring! Teid ei wõi põlata — isegi teie aastate pärast mitte. Kui wana teie olete?"

"Wiiskümmend," wastas Ring.

"Ei tähenda midagi. Niisugune kröösus dollarimaalt, kel oma neli miljoni —"

"Wiis miljoni," parandas Ring.

"Tore, nii siis wiis miljoni — teie wõite kindel olla. Ma ütlen teile, meie daamid oskawad rehkendada."

"Kõik esimesest tsendist peale teeninud," lühas Ring juurde.

"Suurepäraline, mr. Ring! Teie olete äriline suurwaim! Kuid — lõppude lõpuks on ükskõik, kas me waranduse ise kogunud ehk pärinud oleme. Warandus on warandus — peasti on, et inimesel oma kaunis rahahull tarwitamiseks käepärast on."

Kena noormees toetas end ladusalt oma tooli wastu. On ju ometi kena tundmus, kui inimesel pangas oma arwe on, mis tema seljataagide eest wastutab, talle diguse annab, enesele kõige wabamaid lõbustusi lubada.

"Wabandage," lausus Ring lühikse waheaja järele, "kuid see ei ole ometi ükskõik."

"Mis ei ole ükskõik?" küsis Norbert v. Halling. Ta oli üleüldise jutulõnga kaotanud.

"Ma arwan," jutustas Ring rahuliseks, "et ometi mitte ükskõik ei ole, kas teegi oma waranduse ise teeninud on, ehk kas see talle tema rikka isa poolt pärandati. On suur wahe."

"Mispugune wahe?"

"Minult see, kes tõeste töötanud on, oskab ka elada ja elu maitsta. Minult töö läbi on rikkus digustatud."

"Te olete hästi jäme, mr. Ring," hüüdis Halling naerdes.

"Teie mõtete järele ei tohiks siis meie mitte raha oma waba tahtmise järele wälja anda?" küsis Ruyter. "Sellega astute niisama Hallingi kui ka minu wastu wälja. Eest meil ei ole — Jumalale tänu — tarwis olnud palehigis leiba teenida. Meie wanemad olid nõnda lahted —"

"Well," lausus Ring. "Ma arwan nii. Ma soowin kihla wabadada, et teie mitte tšentigi ise teeninud ei ole."

"Tõsi — ma ei ole weel kunagi tööd teinud, mille eest tasu saan. Ma olen kindel, ka Halling mitte."

"Eesenesitki mõista mitte!" ütles Halling natukene upsakalt. "Me waated lähewad suureste lahku, mr. Ring. Teie demokraatlike ilmawaate järele oleme me ülearysed, ja mees on ainult see, kes rühhib ja rühhib ja sajadetuhanded sadadetuhandete järele kokku ajab. — Herra von Ruyter, meie ei jõua sellele ifandale wist kudagi selgeks teha, kui palju meie tööstuselasfist kõrgemal seisame".



1. Gottlieb Sonne. 2. August Leppit. 3. Leopold Rõmm. 4. Johannes Plats. Tagawarawälised 2-es L. tagawarawäe hobusewäe komandos.

"Wäga kahju, kui ma teid haawanud olen," ütles Ring wiisakalt. "Ma ütlen kõik nii, nagu mõtlen. Meil Amerikas on teine waade asjade peale."

Halling ulatas talle käe. "Wäga hea — olgu".

"Jumalale tänu, et meie mitte rühkida ja higistada ei pruugi", sõnas Ruyter. "Armas herra, te peaksite ka töö maha jätma ja elu maitsuma hakkama".

"Kui ma jälle Amerikas olen, töötan ma nagu ennegi", ütles Ring. "Töö on minu lõbu!"

"Teie olete imelik, mr. Ring. Nagu meie seda ei wõiks, kui ainult tahaksime!"

"Ei," wastas Ring lühidalt. "Teie ei wõi seda. Mitte nädalatti ei wõi teie sedawiisi elada."

"Mispärast ei wõi meie töötada ja sellest elada, mr. Ring? Meil on kaks tugewat käewart, ja oleme pealegi noored. Ka on meil kaunis selge pea, nii siis —"

"Teie jääksite nälga", ütles Ring kõige rahuliseks toonil. Selle päewawalgus tungis läbi akna tupp ja sünnitas iseäralise wastandi elektrivalgustusele.

Halling oli Ringi wiimaste sõnade juures rõõmsast südamest naernud. "Oleks naeruwäärst," arwas tema, "kui mina oma terwe mõistuse kui ka seltskondlike haridusega, ehk kõige pahemal korral lihka kätetööga, niipalju teenida ei jõuaks, et ennast elatada. See oleks kuulmata!"

"Kolmandal päewal oleksite näljas."

"Mr. Ring, ma tunnen kõige suuremat imestust teie mõistuse ja ilmatundmise ees, kuid siin ei ole teie usk siiski õige. On sajad tuhanded — miljoniid, kes päewast päewa ainult wahetewahesest tööst elawad — waadate ainult päewawargaid. Nad kõik elawad ja ei sure nälga! Ja meie ei peaks seda wõima?"

"Ei," ütles Ring. "Mimelt teie ei wõi seda mitte. Eest et teie liiga kõrgest soost olete! Ja ma wean kihla —"

"Ruyter, ma wotan kihlweo wastu. Meie ei taha endid mitte häbistada. — Mr. Ring — ma annan teile oma au sõna, et mina ühe nädala jookkul mitte üht penni wälja ei anna, mis ma mitte kätetööga teeninud ei ole. Et ainult teile näidata, et teil digus ei ole. Ühe sõnaga, ma kindlustan teile kõige täpiseksma täitmise. Kui ma enam ei wõi, tulen teie juurde. Teie olete tunnistaja, hra v. Ruyter."

"Ja ma," ütles mr. Ring, kuna ta nooremehje käe pihku wõttis, "mul on igal ajal tubli lõunasöökö walmis."

"Mis teil tingimata ära jahub. Wean tuhande naela —"

"Tuhat naela, well. Teie ei lähe siit mitte koju, ei wõta raha kaasa, ei saa —"

Halling oli nõus. Ta helistas, ja warsti ilmus teener.

"Te peate weerandtundi minu juures olema, Jean." Jean kumardas.

"Mul on nali teoks teha, Jean, ja ma tarwitan selleks lihtsaid riideid kui ka kitarat. Minu wäärtasjad ja raha, mis mul kaapas on, jääwad kubilistmete hoiu alla. — Teie näete, mu herrad, et minul tõsi taga on!"

Jean lahkus ja tuli lühikese aja järele soowitud asjades tagasi. Ei olnud klubis ühtegi käsku, mis mitte kõige suurema täpipoalsusega täitmist ei olets leidnud.

Toreda Norbert v. Hallingi muutus lihtsaks harilikseks surelikuks läks ruttu korda. Eõhusalt naljatades wahetas Norbert oma toredad riided lihtsamate, karedamate wastu ümber. Hallingas-rohelise mütsi surus ta julgelt ühe kõrwa peale. Hoolikalt wõttis Jean raha ja wäärtasjad wastu, mis tema hoiu alla ufaldati.

"Jällenagemiseni kahetsa päewa pärast!" hüüdis Halling rõõmsalt.

"Palju õnne!" ütles Kurt v. Ruyter, kellele kihlwedu palju rõõmu sünnitas.

Üle ringi kiwiste näo kibises naeratus. "Ja kuidas teie—"

"Jga minuti üle annan teile teada, mr. King. Ma arwan, mu teadaandmisel on huwitawad."

"Ma arwan seda isegi," lisas King lühidalt juurde, kuna ta neid sõnu isearaliskelt rõhutas.

Weel kord käesurumised, ja Norbert v. Halling ruttas mitmekesisesse, elawasse suurlinnaelusse, mis aegamööda ärilama hakkas.

King ja Ruyter sammusid teisele poole.

"Ma tunnen Hallingit," ütles Ruyter jumalagajämise juures. "Ja on kange ja wõidab. Teil on kaotus kindel, mr. King."

"Well," lausus ameeriklane. "Wõidan ma, on hea, kaotan ma, siis on see niisama hea. Kõige parem on aga tore kihlwedu!"

Kurt v. Ruyten haigutas. Ta tundis igatsust woodi järele.

Selsamal päewal istusid pangadirektori Kandelharti maja saalis kaks nii ilusat daami, et iga auhinnamõistja raskest seiwukorda oleks sattunud, oleks talt küsitud, kellele iluduse aubind anda. Sildeburg Kandelhart oli punakas blond, ja ta filmad särasid nii imeilusalt waheldawates wärwides, kuna ta sõbranna Susanne, komsul Freidebaumi tütar, tumeda näojumega oli. Nad olid juba ammu ajast saadil sõbrad, sest nende majad seisid ligistikk.

Susanne Freidebaumil seisid pisarad filmis, kuna Sildeburg neid kuwatada püüdis.

"Pisarad teewad inetuks," lausus ta, kuna ta sõbrannat kaelustas. "Mis sa mulle jutustasid, on ju kõik ainult kartused, ja sina waatad harilikult liiga mustade prillide läbi. Ei tohi enne leinata, enne kui õnnetus tõepoolest käes on. Ülepea peame elu ainult kõige paremast küljest waatlema."

Ta ruttas oma kirju papogoi puuri juurde ja pistis linnule suhkrutükki nokka. Papogoi kriiskas ja raputas tiibu.

Susanne kuiwatas pisarad filmist. "Ma aiman midagi hirmsat, Silde. Papa on teistele kui muudu. Tal on hirmsad kaotused olnud — juba käiwad kuulujutud ringi, et warsti kõik otsas on. Mu Jumal, kui me kõik kaotaksime—"

"Ma ei usu seda mitte, Susanne. Kõik suurendawad. Kui ma enese isalt teie üle järele pärisin, ei teadnud ta sellest mitte midagi. Ja kui juba — siis pead sa tarw olema ja enesele kindla loha otsima, enne kui see hilja on."

"Kuidas?"

"Ah — ära tee ennast nii rumalaks. Noor Ruyter on ju päris meehest ära! Ah — nüüd punastad sa! — Lapsuke, natuke kawalust, ja kõik on korras! Ruyterit tahawad paljud. Wõta ennast natukenegi kofku ja meelita teda! Sa oled selleks ilus küllalt, et sellega toime saada — mu Jumal, ei ole ometegi raske, meest kütkestada, kui ainult tahame!"

Kena neiu liigutas käsa ja näitas naerdes ilusat walgete hammaste rida.

"Sa oled kergemeelne, Silde."

"Mimeta mind parem praktiliseks, armsam. Selles tüübis wõiksid minust palju õppida, sest sa oled liiga aeglane ja arwustaja. See ei passi meie aega, sellega ei jõua kaugele. Sellepärast pisarad filmist ja lõbus nägu ette! Sa ei aimagi, kui kena sa oled, kui sa naerad!"

Kell lõi kaksteist ja ukse ette sõitis auto.

Pangadirektor Kandelhart tuli kõrwaltoast ja teretas noori neidust. Susanne käele andis ta kergelt suud, kuna ta oma tiitre kalliskiwidega ehitud kätt lahkest silitas.

"Meile tuleb wõrras: mr. King."

"Ah, pitt ameeriklane! Keda herra v. Halling meile tutwustas."

"New-Jorgi rikas! Neli kuni wiis miljoni — mitte marja — lapsed, waid dollarit — dollarit!"

Minuti pärast seisid King saalis ja kumardas wiisakalt. Kõik istusiwad ringis ja jutuasjamine algas harilikude küsimustega.

"Teie olete juba kaua Sakamaal, mr. King?"

"Kõigest kahetsa päewa."

"Ja kuidas meeldib teie siin?"

"Kui kauaks mõllete veel siia jääda?"

"Wõib olla veel kahets nädalaks, kuni mu ärilised asjad kõik korraldatud on. Aga mul on veel teine põhjus siia tulla."

"Mis põhjusel, mr. King?" küsis Sildeburg, kes ameeriklast siamaani pooleldi huwitatult, pooleldi pilkawalt oli filmitsenud.

King waatas talle otse.

"Ma tuln siia et teiega tuttawaks saada, mis Kandelhart."

"Minuga?" küsis Sildeburg imestanult.

Siis hakkasiwad kõik naerma.

"Teie teete imelisi nalju, herra King," ütles Silde Kandelhart uhkel toonil.

"Tõeste, mr. King," lisas pangadirektor juurde, "teie räägite wähemalt mõistatuslikult. Kas ei seletaks teie seda mulle lähemalt?"

King naeratas. "Ma ei räägi sugugi saladuslikult, herra pangadirektor, ma ei tee sugugi pahu nalju, minu ilus noor lady. Kui ma teile seletan, kuidas asjalood seisawad, näete isegi et kõik wäga lihtne on."

Sildeburg raputas pead. "Te tahate mind uskuma panna, et te selle pika reisi minu pärast ette olete wõtnud, mr. King? Te ei tunnud mind sugugi, ja alles lühikese aja eest ei teadnud me kumbki teineteise olemasolemisest mitte midagi!"

"Ma ei õelnud mitte, mis Kandelhart, et ma ainuikfi teie pärast siia tuln — mul olid siinpool ka ärilised asjad ees. Aga muudu on kõik õige — ma tahtsin teid üles otsida ja teiega tuttawaks saada!"

"Teie tahtsite minuga tuttawaks saada?" küsis noor neiu naerdes. Ta filmad naeratafid sõbrannale otse, nagu tahaks nad öelda: see ameeriklane on aga isearanis ogar!

"Ma arwan et ma mitte küllalt selgelt ei õelnud", parandas ennast mr. King. "Ma tunnen teid juba kaunis kaua — juba enam kui pool aastat."

"See ei ole wõimalik, mr. King."

"Kuid siiski, minu neiu. Ma tunnen teid päewapildi järele. Kuid mis ma loomulikult enese ees näen, on tõeste parem kui iga päewapilt; ma olen õnnelik, et teid tunnen, mis Kandelhart!"

Noor neiu punastas. Ta ei teadnud enam, mis ta mõtlema pidi.

"Selle päewapildi tõi keegi noor daam, kes enne Nizzas ja Genfis pankionis oli, Amerikasse. Daame nimi on Annie Thomson, ja mis Kandelhart tunneb —"

"Ah!" hüüdis neiu Kandelhart, kuna ta äkki kõigest aru sai. "Annie Thomson oli tõeste minuga ühes Genfis, ja me olime wäga head sõbrannad. Ta wõttis minu pildi ühes, ja tema juures nägitegi siis mind?"

"Jes", wastas King.

"Ja muidugi saatis Annie mulle teie kaudu terwiseid ja andis teile minu adresfi. Eks?"

"Just nii, kena lady, mis Thomsoniga olime wäga suured sõbrad, ja ta ütles mulle, et ta sõbranna huwitaw neiu olla, nii et ma lohe siia pidin, et teiega tuttawaks saada."

"Nüüd siis teame kõik", lausus pangadirektor Kandelhart lõbusalt.

"D, te peate mulle veel mu sõbrannast jutustama, herra King, et ma ka teaks, kuidas ta käsi teiepool merd käib!"

„Seameelega. Ja kui ma tagasi sõidan, jutustan ma, mis siin nägin ja kuulsin. Olen väga rõõmus, et mind siin majas nii lahkest vastu võeti.“

„Olete igal ajal meeldiw küllaline, mr. Ring. Ma usun, et meil kord au on, teid õhtul vastu võtta.“

Ring kumardas. „Mu on minu pool, mr. Randelhart. Kuid oleksin väga rõõmus, kui noored daamid nii lahked oleksid ja minuga teatri tuleksid. Mul on loosh —“

Ehk küll kõik mr. Reginald Ringi rutulise kutse üle imestafid, olid nad ometi nõus. Mr. Ring oli seda ju nii lihtsalt öelnud.

„Nii siis,“ ütles Ring ja tõusis püsti. „Ma tulen daamidele autos järele.“

„Kas herra v. Halling ka kaasa tuleb?“

Ring naeratas imeliselt.

„Herra v. Hallingit ei näe teie ligemal kahetsal päeval mitte — aga võib olla, et ta siiski varem nähtawale tuleb.“

„On ta ära reisinud?“ küsis Hildeburg.

„Seda mitte, kuid siiski natukeseks ajaks kadunud. Meie wedastime nimelt kihla —“

„Kihlwedu?“

„Me wedastime kihla tuhande naela peale, et mr. Halling end enese käsitööst mitte elatada ei suuda. Mr. Halling lubas aga kahetsa päewa nii elada, tõmbas lihtsa kuue selga ja läks —“

„Et kahetsa päewa tööstlft mängida?“ hüüdis pangadirektor imestanult. „Misugune mõte!“

Hildeburg lausus tõsiselt: „Mul tundub see väga rumal nali olewat. Mõttele ometi, Susanne, rumala kihlweo pärast tormab ta alama rahwa hulka — hirmus!“

„Kihlwedu on tõsine asi!“ rõhutas Ring.

„Ustõit — siiski on ta rumal!“

„Jäta teda rahule, Hilde!“ Pangadirektor pani käe tütre kääwarre peale.

Ring lahkus, istus natuke kohmakalt autosse ja sõitis ära. Peale tema lahkumist istusid teised kolmekesi veel tükk aega saalis. Hilde Randelhart ei olnud v. Hallingiga kuidagi rahul.

„Katsugu ta aga pärast. Küll ta siis näeb.“

„Hilde — ma arwan, et sul Hallingiga kord tõsi taga on!“ ütles isa.

Hilde naeratas pilkawalt.

„On päris häda selle tüdrukuga! Halling on rikas ja lugupeetud mees — kena wälimusega — mis sa veel tahad?“

„Mul on aega küll,“ wastas Hilde upsatult.

Siis räägiti jälle Ringist, kelle nime nimetamise juures juba kõik naeratafid. Tahtmata tuletasid nad enesele tema kuiva ärinägu meelde ning arwasid veel praegu tema igawat juttu kuulwat.

„Imelik inimene!“

„Kuid aus. Kui wana ta dieti on?“

Arwati umbes nelikümmeendiis kuni wiiskümmeendi.

„Ta on tõeste kind armastama hakanud, Hilde!“ pilkatas Susanne, kes nüüd rahulisemaks oli jäänud.

Hildeburg punastas. „Mis sa küll ei räägi! Tal ei tule iialgi sarnane asi meelde, kuna ja sellest igal parajal juhtumisel kõneleb. Ta töö ainult terwitusi ja — Minult ta paha kõneand lastis teda sarnasena paista —“

„Na, na,“ lausus pangadirektor. „Kui ta tõsiselt selle peale mõtleb, Hilde, peab sa tema ettepanekut kolm korda läbi kaaluma. Jäärannis wana ei ole ta mitte — selles wanus on nii mõnigi õnnelikult abielusse astunud. Neli kuni wiis miljonit on tal — mitte marka, waid dollarit — dollarit!“

„Sa wahtis sulle otja, nagu oleksid sa mõni madonna ehk Mona Lisa Louwres! Minu tena neiu — minu ilus lady, ma olen rõõmus, et teiega tuttawaks sain! Te olete tuhatkord ilusam, kui päewapildil!“ Kas ei ole see lihtsalt armastuse awaldus?“

Hildeburg lõi pilkawale kergelt suu peale.

Ameriklase lihtsad sõnad ei olnud mitte täitfa tagajärjetaks jäänud. Muudugi ei wõinud keegi arwata, mis mõtet tal walge otkaestise taga peidus olid.

Talle tuli Norbert meelde, kes ometi palju ilusam, julgem ja peenem oli. Võib olla wõtaks ta tema siiski, kui ta



Senegali kütid Prantsuse wäerinnal.

tühel heal päeval ta kätt palub. Jseenestki mõista — ameriklasele oli sellewastu tubliste kulda.

Kui ta nüüd oma kullaga tuleks, — mis siis? Olgu ta inetu ja wana. Aga ta ei olnudki nii väga wana ja inetu. Kes teda tauem silmitses, nägi tema filmis midagi iseäralist, energilist, heatahtlist ja lõbusat. Keda tema armastas, oleks wõinud temast kergeste jagu saada. Nii jaondas neiu Hildeburg Randelhart mr. Ringi niikasti waimlikult kui ta kehalikult.

Ta tundis enesest palawa olewat. Kas siis tõeste ju tund kões oli, mil ta mehele pidi minema?

„Zumalaga, Hilde!“ hüüdis Susanne Fredebaum atna juurest.

„Wabanda!“ Ta andis talle suud.

„Kes siis nii palju mõtleb, Hilde?“

„Sa oled jälle lõbus, Susanne! Tore! Kes siis üle ülbje turp on!“

Jälle warjasid mure kortsud Susanne selget nägu. Ta naeratas kurwalt ja lahkus.

Pangadirektor astus tütre juurde. „On kahjuks õige, mis rahwas konsul Fredebaumi kohta räägib. Ma kuulasin järele.“

Hildeburg ehmatas.

„On siis asi halb?“

„Wäga halb. Ma ei tahtnud sellest rääkida, nii kaua kui Susanne siin oli. Ma kardan —“

„Ega ometi pankrott?“

Pangadirektor nikutas peaga jaatawalt.

„Võib olla — meie ei wõi teada —“

„Waeue Susanne! Seal peame aitama, papa.“

„Muudugi. Aga sa tead, perekonna seltskondlik lugupeidamine —“

„Hirmus!“

„Ragu ma kuulnud olen, on konsuliproual oma warandus, mis kindlustatud olla. Seal ei wõi wõlauskujaid —“

„Waat, papa — kõik ei ole ilmas siiski paha. Susa ne ei pruugi koguni nii väga kartlik olla. Kui ta ainult enemine —“

„Mis?“

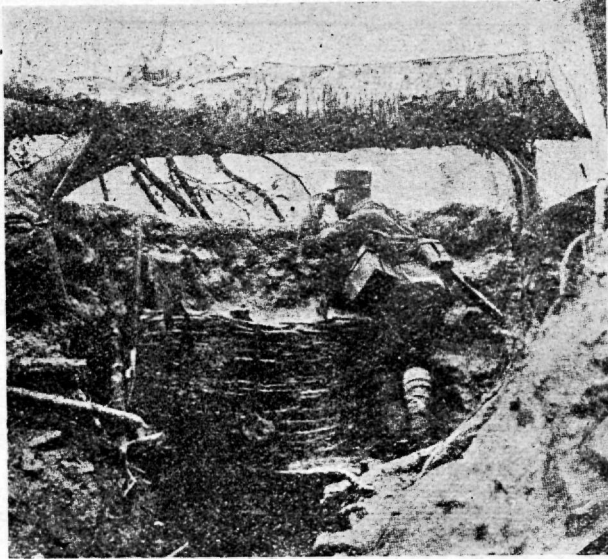
„Kunster tahab teda heameelega võtta. See peab kindlustatud olema. Aga Susanne on nii imelik, nii —“

„Ima et tal sellest aimu oleks, mis siindimas on? Kes võib siis sel moel õnne leida?“

„Kuidas sina asja peale waatad, papa? Susanne on hullus seisukorras — ma nimetan seda enesekaitseks. Peab ta siis rahulikult pealt waatama, kuidas ta peigmees ära putkab?“

„Hilde — sa oled tark tüdruk, kuid sul puudub selle eest midagi muud. Nimelt wastutuse ja autunne. Sul on ainult praktilised eesmärgid, ja sa ei wõi abinõusi, et aga nendeni pääseda!“

(Järgneb.)



Raewandis lääne wäerinnal.

## Mõnda Montenegro rahwa elust.

Montenegro kuningriik on üks kõigewäiksematest riikidest Balkani poolsaarel. See on maa täis kõrgeid mägesi, ahwardawaid kaljusi, metsiluid lõhestikka. Keel neid korratuid kiwide ja kaljude kogusi leiata lord siit, lord sealt lapitese haritud maad, nagu saarekese lainetawast kiwidemereft. Ülepea on maa loomus niisugune, mis rahuliku töö, põllutöö, tööstuse ja kaubanduse edenemist ei hõlbusta. Kuningriigi idapoolses osas leiata peale wihmajadu peaaegu iga mõneaja sammu pealt tormikiirusel mägedest kõrkedena alla karglewaid jõdesi; riigi läänepoolse osa on aga selle wastu peaaegu päriselt ilma weeta. Ei ole mõnda aega wihma sadanud, siis kuuwad mäejuuresed ära, alalisi maalufeid allitaid ei ole ja kaevudes muutub weel segasaks ja nudasaks. Tuleb siis juhtumisi wihma, siis koguvad seda elanikud, iga tilgatest ülitallit pidades. Põua ajal wäherdawad weijed maas, janu pärast juremijel, ja ainsaks pääsemisjeks on lumi kõrgetel mäelawadel, kus ta ilmasti ära ei sul. Ja sellegi lume järele tuleb äkilisi kaljuseinu mööda hirmjale kõrgusele ronida.

Et maa nii mägine on, siis on ka Montenegro kliima väga mitmekesine. Sel ajal kus mägede latwasi lumi ehil, ditsewad all mandlipõõsad, kaswawad wiigi-, loorberi- ja mirdipuud, walmiwad wiinamarjad ja ditsewad lilled.

Alles wiimaste wiiekümne aasta jooksul on sõjate montenegrolaste karm iseloom piisut pehmemaks muutunud. Ennemalt aga pidas see Slaawi tõugu rahwas wäsimata igawesi sõjasi türklastega ja nende waen selle rahwa wastu ei ole lordagi weel kustunud. Ühtluguise sõja pärast olid montenegrolased juba harjunud alati walwel olema, ja sellepärast ei olnud neil ka wõimalik rahuliku tööga tegemist hakata tegema. Ja kas maksisti oma elumaja ja eluwiihi parandama hakata, kui igal ajal türklased wõisid tulla ja kõik su waranduse ära riijuda, häwitada, ära põletada.

Waremalt oli Montenegro ainult üks osa Serbia riigist. Kui aga 1389. a. kõik Serbia maakonnad Türgi alla sattusid, jäi ainult Montenegro üksi ära iseisewaks, iseoma walitsejate juhatusel. Üks nendest walitsejatest, Iwan Tshernojewitsh nägi ära, et montenegrolastel pikapeale raskets jääb türklastega lagenditkudel wõidelda ja andis sellepärast rahwale ndu endi majasi lagenditkul maha põletada ja parem mägedesse minna. Mõnda montenegrolased ka tegid.

Mad lätsid mägedesse, mis neile türklaste kallaletungimiste puhul loomulikkudeks kindlusteks olid, kus neil palju parem wastu panna, türklastel aga seda raskem wõidelda oli. Palju Türgi wägesi, teba sultanid Montenegro ärawõitmata mägedele saatsid, said otse kuristikkudes. Kaljunurga taga warjul olles pömmutasid montenegrolased neid kas ükskõik maha wõi ajasid oma äkilise tormijooksuga termel jalga kuristikkudesse.

Mõisnikka ega ka muid teija seisusi Montenegros ei ole, kuid iga montenegrolane on õnnelik kui mõni tema esivanemateft sõjatangelane on olnud. Isa-isa sõjakuuksus tõstab ka poja tähtsust. Wiimasel ajal on niisugustele tähtsatele inimestele hakatud riigiametis kohtasi andma ja sel kombel tekib ka selles riigis, kus seni täielik ühesarnasus ja wendjus walitjes, midagi kõrgema klassi taolist.

Ennemalt Montenegros selgeid, kindlaid seadusi ei olnud ja kõik kohtuasjad wenisid lõpmata kaua, iseäranis weel sellepärast, et montenegrolased hästi kangekaelised ja jonnatad on. Kuid 1888. a. anti Montenegro keeles „Seaduseraamat“ wälja, mis riigialama digufed ja kohused selgeste ära määrab, ja nende seaduste põhjal mõistetakse nüüd koht. „Seaduseraamat“ on juba hästi mõju rahwa eluwiihude peale suutnud awaldada, inimesed õpidwad ka ligimele digufi austama ja ei pea enam tooreft jõudu ainsaks juhtiwaks seaduseks.

Suurem osa montenegrolasi elatab ennast karjakaawatustest. Kari toidab ja katab termel perekonda ning aitab teda ka maksusi tasuda. Loomi, kuwatatud liha, raswa, juustu, willa, wõid weetakse linna müügile, ja ülepea on waba karjase elu montenegrolasel enam loomu järele kui mõni muu kinnine amet. Karjas olemine edendab sübidust, julgust, sõjakust, sunnib hädaohtudega wõitlema ja õpetab abindusi kudas wihatud türklastele läte maksta. Riik hästi noortel poistel kui ka neiuudel tuleb juba lapsepõlwest peale weristest kokkupõrkamistest türklastega mägedes osa wõtta.

Peaaegu iga perekond peab lambaid ja kitsi, kuna aga hobuste ajemel hobueesleid tarwitawad, seft et wiimased palju raskema loormaga kui hobused kindlalt kitsaid mäeteeradasi wõiwad ebaft liituda; härgasft tarwitatakse põldude harimiseks, lehma aga trehwab väga harwa. Sehmade pidamine on ka sellepärast raste, et neile heinte seest torlawad, terawad rohud wälja tulewad otstida, kuna aga kitsed ja lambad niisuguse torlawat toiduga väga hästi lepiwad. Sellepärast ei joo ka montenegrolased mitte lehma- piima, waid lamba- wõi kitsipiima.

Tuleb oma mägedes karjamaast puudu, siis ajawad montenegrolased sagedaste oma karja salaja albanlaste ja türklaste maa peale karja, millele siis harilikult nende maade omanikkudega werised kokkupõrkamised järgnewad.

Kõigest kitsa ribana ulatab Montenegro Adria mereni wälja, kuid selle eest on meri seal eratorwaliselt talarikas. Siin püütakse angerjaid, forellisi ja iseäranis palju wäikseid jardiini jarnaseid kalu. Kalasaak on juur, kuid montenegrolased ei osta neid hästi „sisse teha“ ja ei saa sellest sellepärast nii suurt kasu, nagu seda teistel tingimistel saaks.

Kuna põldudeks kõlbulikku maad Montenegros kuigi palju pole, siis wõiwad ainult wähesed põllumesteks olla. Nagu juba ütlesime, on see maa peaaegu üksainus kiwide, kaljude ja mägede meri, sellepärast on ka põllutöö siin raskem kui kuski mujal. Montenegrolane peab enne mulda otstima, siis selle kas enese wõi hobueesli selgas kalju otsta wedama ja alles järgmijel aastal saab ta sinna siis aiawilja wõi tubatat istutada. Harilikku sigitawat maad leidub väga harwa ja seda peetakse kui kulda kalliks. Kõigest sellest hoolimata on põllutöö wiimastel aastatel edenenud ja montenegrolaste elu sellepõolest labusamaks muutunud, jüsti tuleb weel wäljarändamist ette, peaaesjalikult liiga raskete maksude pärast.

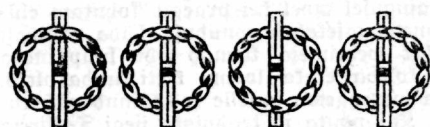
Mis aga käsitööse puutus, siis olid seni käsitöösteltek: kingseppadeks, tiskeriteks, lukuseppadeks j. n. e. Montenegros ainult wäljamaalased, seft et montenegrolased ise käsitööd alatuks peawad. Kui nende praegune kuningas Nikolai neile soowitas ise kingsepatööd teha, hakkasid kõik montenegrolased wastu, öeldes: „Walitseja! meie esivanemad raiusid türklasi, aga ei teinud saapaid! Kui meid tööle



### Ratkend

õpetaja R. Surti matmiselõnests nende  
ühisel matmisel, kes Tallinna turul 16  
oktoobril langenud, peetud Rahumäel  
20. oktoobril 1905.

„ . . . Meie aga, kes meie veel elame,  
tahame oma wendade ja õdede haudade  
üle wabadusele wastu sammuda. Meie  
tahame nende mälestust selle läbi aus-  
tada, et meie kõik täna töötame tõsiselt  
käed adra külge panna ja tööd teha  
mehiselt, julgeste, wapraste; tööd teha  
igamees omas ametis, aga ka tööd teha  
meie suure riigi ja kodumaa uueste sü-  
nitamiseks. Ja seda töötust tahame meie  
ka pidada, igakuks, olgu meie jõud ka  
kes teab kui väikene. Edasi, Eesti rah-  
was, walgus on tõusnud! Kas näete  
seal kaugel päikest tõusmas?! Wastu  
päikesele, ta toob meile õnnist waba-  
dust! . . .“



© Ostari üleswõte.

Riist 16. oktoobri langenute mälestuseks Tallinna turul.

sunnitakse, põgeneme Läärgimaale!“ Kuid mõõrale maale  
välja rändanud montenegrolane muutub seal hõlpsaste kä-  
sitööliiks ja pakikanjaks, teeb, ühe sõnaga, kõik tööd ära,  
mida ta oma kodumaal põlgab ja häbeneb.

Montenegrolased on waene rahwas, kuid uhke rahwas.  
Ilmasi ei turda montenegrolane oma waesuse üle ega palu  
armuandi. Rinnus põlsub tal julge süda, pead hoiab ta  
alati kõrgel, astub kindlal sammul; ülepea on montenegro-  
lane ilus ja uhke. Waesuse peale waatamata on tema riided  
ilusad, sõjariistad aga — tema kõigefallim warandus —  
sagedaste hõbedaga kaunistatud. Nälgjale, külmale, jurmale  
— igauhele astub ta julgelt wastu, ainult orjust ega alan-  
dust ei kannata ta ilmasi mälja. Paljud montenegrolased  
on elawa ettekujutuse, hea kõneanniga ja luuletundmusega.

Montenegrolase pruuniks kõrwenud näost helgib wah-  
wus, tema paenduwad liikmed on erakorraliselt tugewad ja  
osawad kõigis liigutustes. Kus ka montenegrolane ei wiibi,  
mägebes, põllul, pealinnas Tsetinjes — alati on ta pealaeft  
jalatannuni sõjariistus ja sõjata wäljanägemisega isegi rahu  
ajal, sellest hoolimata wdib aga iga reifija terve Monte-  
negro hädaohuta läbi rännata, ilma si ei tungita tema  
kallale ega tehta temale tüli.

Ka erakorraliselt aujad on montenegrolased. Aluaid ja  
ukfi ei panda ei päewal ega õõsel kinni, ja wargust peetatse  
kõige alatumaks teoks.

Wangihooones käidakse wangidega väga pehmelt ümber:  
nad töötawad päewa loojani, toidu ja aseme saawad sama-  
sugused nagu kodus. Wahid wangide järele ei walwa, sest



India ratsawäe tormijooks.

Dhwitserina sõjawäljal wiibiwa feldmaršhal Frenchi poja joonistus.

### Ruidas magab „werine sultan“.

Selle peale waatamata, et noortürlased sagedaste nõukõnimeisega Abdulhamidi poole pööravad, kardab neid süüsi „werine sultan“ ja ootab nende poolt hirmjaid ootamatusi ja üllatusi.

Iseäranis õõsiti wärišeb sultan oma elu eest ja kardab, et iga minut palgatud mõrtjutad ilmuvad, kes ta ära tapawad.

Õõseti seab ta sellepärast kõik enese joowi järele sisse.

Sultan ei maga mitte ühes magamijetoas, waid — seitsmes.

Keegi — isegi sultan mitte — ei tea, kus ta järgmise öö mööda saadab.

Ka woodib — milles ta magab — on iseäralised. Woodi on vastu seinapoollängus, nii et sultan kõige wähemagi müra juures woodist wõib karata.

Kuid sellest ei ole veel küllalt; sultan tegi magamijetoale ka sinna wäimatele korridoridele raudplaatidest pöranad, mis sultanile kõige kergemafiki astumijest suure müraga teatawad. —u—

et kindlad on, et nad ära ei jookse. Neil wõdetakse sõjariistad ära, sõjariistadeta aga montenegrolane kellegile nägu ei julge näidata, sest et jeda wäga suureks häbits peetakse.

Montenegrolase iseloomulikuks jooneks on — palaw isamaa armastus. Ohwardab isamaad hädaohht, ei ole ainuiski inimest, noort ega wana, kes kõhe sõjariistu kätte ei wõraks, ja, kodu saatuse hoolets jättes, oma mägesti ja oma wabadust kaitsema ei jookseks.

Witmed naised ja neiud panewad endid meessterahwariide ja wõistlewad, ei sugugi halvemalt kui mehed. Niisuguste naistangelaste, niisama ka emade wastu, kelle pojad lahingus suurt wahwust üles näitanud, on montenegrolased iseäranis aupakkitud, muidu aga nad naisterahwast suurt lugu ei pea ja sunniwad teda peaaegu kõiki raskeid töõsi tegema, ei hooli tema waewast ega ole tema wastu lahted. Selle eest aga kaitseb montenegrolane naisterahwa au armutadepalt. Suhtub keegi neibu teotama, siis on temal karistuseks — surm, möõdapääsemata; isegi naise, dele wõdi tütrele õeldud häbemata sõna eest on montenegrolasel ainuats wastuseks — kuul püstolist wõdi möõgahoop.

Montenegrolased elawad wäga waeselt. Elumajaks on kiviidest kottu laotud onn, enamaste kolme seinaga, sest neljanda oja täidab kalju, mille najale ta ehitatud. Ahju ega torstent ei ole. Tuld tehtakse keis tuba lõuka peal ja suits läheb utsest wälja. Lõuka kohal ripub ketti otias katel, milles toitu keedetakse. Lõuka ümber kogub perekond talwel sõjendama, wanaonu juttu wõdi gusljari laulu kuulama.

Suwel aga koguwad nooremad wainule, laulmise saatel tantju löõma. Tants muutub ikka elawamaks ja elawamaks, tantfjad kiljatawad wahel huilates, mehed tõmbawad wõõ wahelt püstoli ja lasewad õõhtu.

Montenegrolased on Greeka-katoliku usku ja peawad oma usku kalliks. Tuleks wõõdramaalasel loll mõtte montenegrolase usku piigata, wotab teda kuul wõdi jatagani (Türgi möõga) hoop. Montenegros elab ka muhamedlasi ja katolilasi, süüsi on montenegrolased nende wastu lahted ja ei kuisa neid usu pärast.

Alalised sõjad ei ole montenegrolastele seni weel wõimalist andnud hariduse peale mõtelda. Kuid wiimase aastatümne jooksul on rahwaharidus süüsi kuningas Nikolai hoolitjuse tõttu edenema hakanud. Kooliõpetus on maksuta ja peale selle saawad õpilased ka kooliraamatud ja muud õpeabindud hinnata. Praegusel ajal on juba igas suures külas kool ja montenegrolased ei lepi mitte enam palja kirjastamisega, waid püüawad ka kestmist ja kõrgemat haridust saada.

—ris.

## Rümme aastat

fai neil päiwil täis suurtest ja pörutawatest sündmustest meie riigis, iseäraldi ta meie linnas. Nende mälestamiseks olgu siin mõni rida.

Wene riigi ja ka üleüldises ajaloos jääb alaliselt ühels tähtsamaks päewaks 17. oktober 1905, mil meie riigile põhjusseadus (konstitutsion) anti. See sündmus on käändekohaks Wenemaa käetäigus. Aga selle wõõmsa nähtuse tõrwal käiswad kaaja nagu kurjad warjud seltsamal ajal pea üle riigi liituwad rahutused ja segadused, mis mitmepool dieti weriseid jälgi järele jätsiwad.

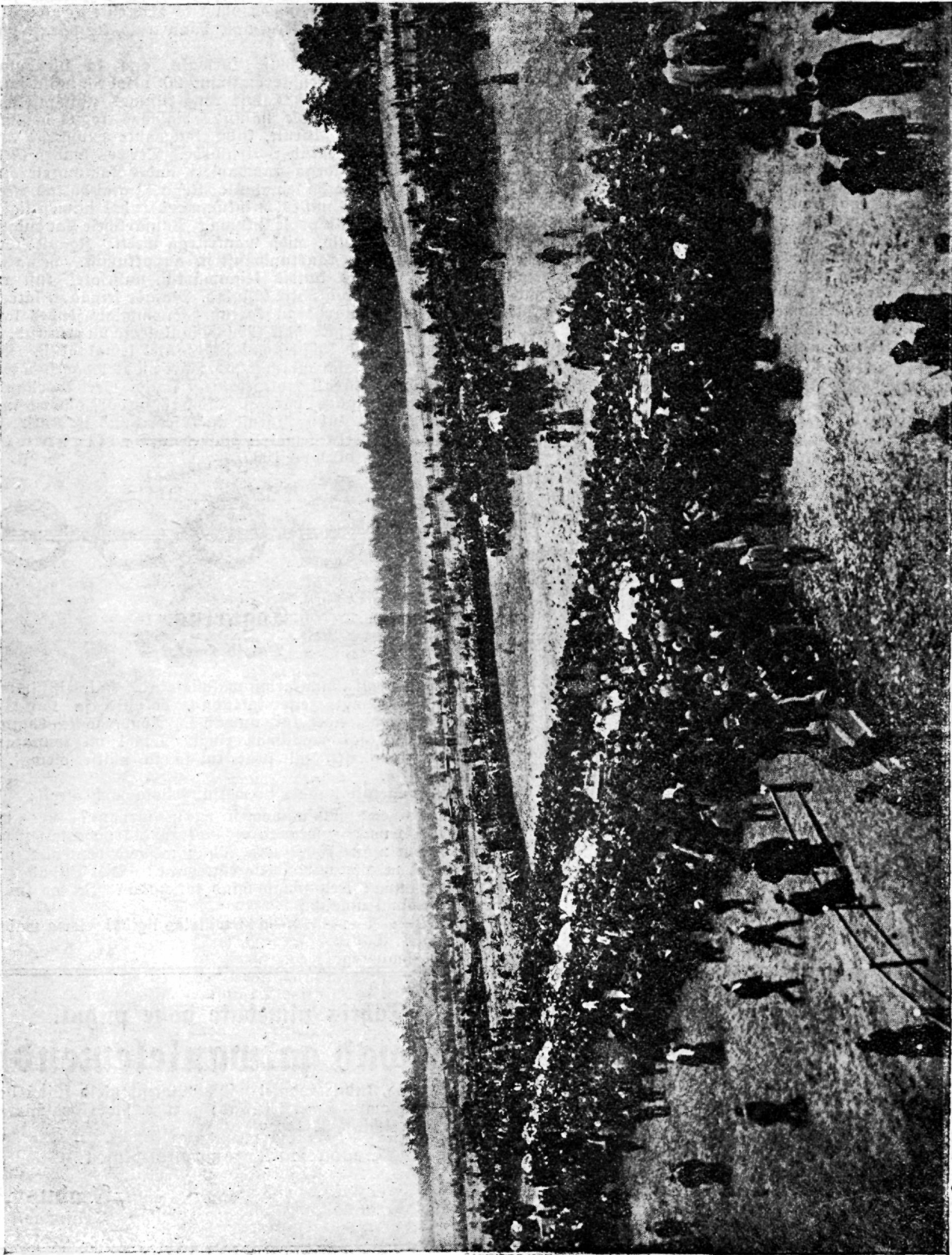
Kõige suuremaid otse Tallinnas. Gestimaa suuremale linnale on kümne aasta eest õlnud lugubest mõrudam mälestus jäänud kui tujagil mujal. 14. oktobri rahutused ja 16. oktobri „Tallinna werepäew“ tõiwad niisuguseid koledussi, mille tujulisi meie maa kannatusrikas ajalugu muidu mitte ei tunne.

Asjad, mis siis sündinud, on praegu alles mitmetpidi nagu udupeibus, millest ainult wõlimisi äärejooni tuntakse, wäga paljud nendest on aga saladuse ja jääwadki küll wiift jelleks. Otse niisamajugusel moel kui praegu kohutaw elukalliduse ja toiduainete otsetoheje puudule häda rahwast nagu mõni saladuslik weweimeja kurnab wõdi luupainaja rõhub, ilma et selle toleda eluta loomu dieti tunda oleks, on lugu ka Tallinna werepäewa ja selle ees käinud rüüstamise sündmustega. Kui nõuta ja teadmata isegi Tallinna elanikkude juhtiw ajutus, linna wolikogu, nende asjade kohta oli, näitab õige tujukalt Tallinna wolikogu telegramm sissemistte asjade ministriks. See käib järgmijest:

„Selle kuu neljateistkümnenal päewal kell neli algasid linnas lõõtumised ja purustamised, mis terwe öõ kestsid. Elanikkudel ei õlnud mingisugust kaitset. Wiieteistkümnenal läks linna omawalitlusel töõliste abil korda rahu jälle jalale seada. Kuberner lubas sõjawäe uulitsatelt ära kutsuda. Kuueteistkümnenal sellekuu päewal, kui linna wolikogu parajalt linnas korrapidamise pärast töõliste wanematega läbirääkimisi pidas, lastis sõjawägi püssidoga rahuliku rahwastogu peale, kes linnakaitse küsimust harutas. Tapetuid ja haawatuid on wäga palju. Linna omawalitus awaldas sügawat hukkamõõstmist selle tegewufeta oleku kohta, mis neljateistkümnenal stp. õlnud sündmusei lastis tekkida, niisama ka kuueteistkümnenal sündinud kurbade juhtumiste kohta; õõhtlasi heidab linnaomawalitus kõõitjugu wastutulese jellesse asjas oma pealt ära. Linna elanikkude seas walitseb lõõpmata põnew ärewus.

Sinnapea E. G. Siatintow.“





Õ. Ostari ühesvõde.

Matusjerong 16. oktobri (1905) ohwritega lähineb Rahumäele.

Sündmuste diglane ja asjatohane hindamine oli siis võimata ja on ka nüüd. Ei maitsta siin seda katjubagi, vaid nimetame aga asja-osaliste ja pealtnägijate poolt sel ajal ilmunud kirjelduste järgi kõiges läheduses mõnda asja.

Et gaasivabrikit oktoobri teisel 1905. seisma pandub, oli linn täitsa pime, nagu seda mineval talvel jälle nägime. Seda seisutorda oma tuluks tarvitades, hakasid iselaadi inimesed linnas meeletut hävitamise ja purustamise tegemust, mille siht ja otstarbe otse mõistatuslik on ja millele keegi korrapidaja talistust ei teinud. Käratjedes ja mõirgades käisid nad uulitsaid mööda, purustasid nimelt Pital ja Harju uulitsal kõik poeknab kirvestega, kividega ja kangidega ja lõhkusid pööraselt kõike mis ees oli. Pärast hakati ka riisuma: kroonu-wiinapoodidest, revolwri- ja püssilauplustest ning uuri- ja kuldasjade kauplustest võeti mis süda kutsus. Hiljemine piisteti Saksa teatrihoone põlema. Mõid määratjeatel sõjariistad käes, hakkasid nad nendega paugutama, mitmetel olnud suureb Soome püssid käes. Terwe linn oli suureb ärevuses, inimesed ei julgenud magada. Kuid tapmist ei tulnud seelord mitte.

Järgmine päev oli linnas kurb ja rufum. Et uute hävituste eest hoida, korraldati tööliliste-koogu poolt linnakaitsejad; et aga kaitsemeelel sõjariistu ei olnud, ja neil järgneval ööl sõjawäe-salkadega õõrumisi tulnud, ei saanud nad oma illesannet dieti täita. Mõuti linnawalitsusest, et kaitsejatele lasteriistu antaks. Kuna selle asja pärast alles kuberneriga läbirääkimisi peeti, oli õhtupoolel luu-terule mitme tuhanda arvuline rahwahulk kogunud, kus seisutorda arutati. Kõneldi laterna alt õunakasti otjast. Kõnelede siisust ei mälestata palju; mõned üteldused olnud küll dieti kõredad. Paljud aga ei olnud sugugi mingile koosolekule kõnefid kuulama tulnud, vaid juhtumisi sinna saanud, osalt tuli neid ka Jaani kirikust, kus parajaste pealeõunane jumalateenistus oli lõppenud (see oli õhtul widewiku ajal). Korraga ilmus ringkonna-kohtu maja ette sõdatite salk ja seadis end rahwahulga ümber poolringis lastewalmis. Kuna rahwatogus itka weel kõneldi ja edasi-tagasi sebiti, kuulbus hüübeid: „Minge laiali!“ Seda korraldi koge weel. Kuuid hüüet wõijid ainult need kuulda, kes rahwahulga ääres seifid, need aga ei saanud patjus rahwatogus laiali minna; kaugemal seisjad aga ei kuulnudti hüüdmist ja ei liikunud paigast; pealegi julgustati inimesi mõnelt poolt, et kartu waja ei ole, sest kuberner olla koo-olekut pidada lubanud ja sellepärast ei tohtimat sõdatid lasta.

Uga dige ruttu laiali minemise kaju järele käis kui piffelkärgatus sõdatite-rea poolt püsside prahkimine. Selle tagajärg oli kole! Rahwas langes maha kui hein witati ees, üksna loogus. Kõdil langejad ei olnud küll kuulidest tabatud, waid heitfid endid hirmuga maha, et nõnda elu hoida. Uga itka saanud ka mõned maaslamajad kuulisi...

Inimesed, kes jalalolles terweks jäänud, jookfid koge langes hirmus minema. Seda tegiwad ka kergemalt haawatud, kellel selleks weel jõudu oli. Mõned elusjäänud, nimelt laternaposti ümber, olid aga surnukehade all, kust endid waewaga wälja kistufid.

Tallinna turuplats, kus muidu nii rõõmus elu kijas, näitas koledat pilti: mõne filmapilguga oli see weriselt lahinguwäljaks muutunud... Pautude järele tuli esiti lohutaw waitus, pärast kuulbus langenute suust tafaselt õigamist. Surnukehad olid otje nii kui nad mõne filmapilgu eest elusjalt seisnud; ühel naisterahwal lauluraamat kaenlas, ühel mehel ta wäitefe pojutefe käpi peos. Inimesi oli lohati päris lademes maas, wähest paarjada; õhtu wide-witus ei saadub esite aru, kes surnud, kes haawatud. Mõned olid mitmest kuulist tabatud, 5, 6 ja 7 haawaga. Kõhmetufes ei märgatud esiotja ka arstiabi nõutada, alles hiljem toodi arstifi, keda kätte saadi. Pea ilmusid ka inimesed käsilaternatega omalfeid otfima. Negapidi koristati surnud ja haawatud kõik ära, aga patjud wereloigud turu kwide peal näitafid weel järgneval hommikul hirmsa loo jälgi. Mõnes kohas nähti ka inimese peaaajusi maas õlewat...

Esimese hirmuga kõneldi linnas mitmest saajast surnust ja haawatust. Pärast selgus, et otjetohe surma saanudid

umbes 30 oli olnud, rassematest haawatuteft surnud haigemajades pea 27 ära, nii et õhwrite arw esite 57 ofi; hiljem surnud weel mõni. Kergemalt haawatuid, kes pärast paranefid, loeti saja ümber.

Berepäewa sündmuse kurwaks, aga ka ülenawaks järellajaks oli langenute matmine 20. oktoobril, mille juures terwe linn jalal oli. Matufe rong kujunes niisuguseks, kui Tallinnas iganes pole nähtud. Rahwas kogus hommikul määratul hulgal turule, kuhu langenute puusärgid toodi, tapapaigale ülesseatud risti juurde. Terwes ümbruses laenetau palja peadega rahwameri andis kadumetele au ja muusika saatel lauldi leinalaulu. Kella 11 ajal hakkas päratu piff matuferong, milles mitukümmend tuhat inimest-ligi oli, Rahumäe surnuaia poole liikuma. Puusärgidele pandub pär-gast oli terwe kuchi, mida wantritega weeti. Igapidi awal-dati leinarongile kaastundmust ja aupakkumist. Leinalipud lehwifid, rahwas kandis leinamärtsifi, uulitsatel, kust rong läbi käis, põlesid alnatel küünlad. Majade seinad ja laterna-postid olid leinariiddega kaetud. Surnuaiale jõudes laulis määratu osawõtjate hulk (25.000 laululehte oli trükitud, aga neist ei jätunud kõigile) muusika saatel leinalaulufi. Kolm õpetajat toimetafid matmist, õp. Hurt pidas wäga südamlitu matufekõne. Pärast matufetalitust lauldi weel koorilaulufi, peeti kõnefi ja pandi pär-gast. Kõdil 16. oktoobri õhwrud maeti ühisele paigale, kuhu hiljem ilustufeks puud istutati. See koht kõneleb weel tulewatele põlwebele Tallinna werrepäewast 16. oktoobril 1905. S. P.



## Sagurilus.

Dawid Saet.

Wanker oli konnatarbist walmistatud. Kalksteifkümmend wähti oli temale ette ratendud, õöküllid ja naktiired lendafid tema ümber kui aumahid. Mõnda sõitis Sagurilus päiepäewa ajal maailmas ringi. Temal oli konnatarbis küllalt ruumi, sest nii suur kui ta ka näiffe olewat, nii wäike on ta.

Uleannetult hüüdis ta wälju, kriiskama häätega:

„Kes on wõimu poolst minu sarnane? Kes wõib ennast jõu poolst minuga mõtta? Mina pimestan päewa, mina warjutuan ööd, mina rõhun rahwad oma aia, mina küttestan maailma raudsete küttestega! Kes suudab mulle wastu panna? Kes jõuab mind takistada? Ja kes suudab minu wõimu murda?“

„M-i-i-i-i-n-a!“ wilistas ligidel seiswa wabriku auruwile.

## Tähtis pimedate ööde puhul.

### Kuiwad galwanielemendid

Õpetus, kuidas kodusel wiisil mitmesuguseid kuiwi batereift taskulampide, elektrifekade j. n. e. jaoks walmistada. 7 pilddiga. Hind 30 kop.

Saada igast raamatukauplusest.

Pealadu

„Seadus“,  
Tallinnas.

Meie Matsi järgmine (62.) sõjanummer ilmub 24. oktoobril.



**Mihkel Wene,**  
Lobusoo w.  
Saksamaal sõjavangis.



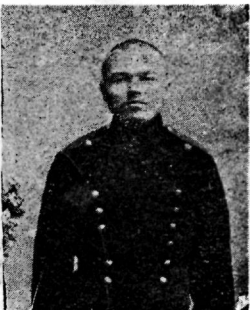
**Rüstaw Mahlats,**  
Narwast.  
Austrias sõjavangis.



**Rüstaw Kotto,**  
Narwast. Käefi haaw. Kodus  
parand. W.-Jaap. sõjas oln.



**Harri Kattur,**  
Saaremaal.  
Tegewas sõjaväes.



**Ludwig Weste,**  
Nehatu w.  
Teated puuduvad.



**Jakob Brunas,**  
Sõhwist.  
Saawatud. Kueste sõjaväl. 15. nov. lahingus langenud.



**Jüri Marbet,**  
Luište w.



**Paul Kelder,**  
Kooraste w.  
Lahst haawatud.



**Jüri Benjamin,**  
Juuru w. Georgi auraba  
saamisets ette pandud.



**Sindrek Littoff,**  
Wõrumaal.  
Saksamaal vangis.



**Jaan Lonn,**  
Ribellonnalt.  
Sõjaväljal.



**Aleksander Mangusson,**  
Värnu.  
Sõjalaewastitus.



**Rudolf Lints,**  
Narwast.  
Georgi aumärgi jaanud.



**Jaan Luur,**  
Võltsamaalt. W.-Jaap.  
sõjas olnud. Sõjaväljal.



**Juhan Puunik,**  
Waltust.  
Sõjaväljal.



**Johan Saar,**  
Hõlftre w.  
Tegewas sõjaväes.



**Johan Siilem,**  
Saaremaal.  
Sõjaväljal.



**Anton Sirp,**  
Saaremaal.  
Sõjaväljal.



**J. Riitson,**  
Ribellonnalt.  
Sõjalaewastitus.



**Johannes Klein,**  
Sammitu w.  
Tegewas sõjaväes.



Aleksander Penno,  
Loonalt.  
Tegewas sõjaväes.

J. Kull,  
Saaremaalt.  
Tegewas sõjaväes.

Otto Ullas,  
Saaremaalt.  
Edjawäljal.

Mihkel Welwe,  
Saaremaalt.  
Tegewas sõjaväes.

August Allto,  
Tallinnast.  
Edjawäljal.



Aleksander Platow.  
Tegewas sõjaväes.

H. Kindlam,  
wabalt Saaremaalt.  
Edjawäljal.

H. Soon,  
Saaremaalt.  
Edjawäljal.

Wassili Sepp,  
Pihla m.  
Edjawäljal.

Karl Halling,  
Tallinnast.  
Tegewas sõjaväes.



Aleksander Kirst,  
Saaremaalt.  
Edjawäljal.

Adolf Pello,  
Pihwalla m.  
Tegewas sõjaväes.

Wassili Ewert,  
Saaremaalt.  
Edjawäljal.

Matfim Sepp,  
Saaremaalt.  
Tegewas sõjaväes.

Wassili Mast,  
Saaremaalt.  
Tegewas sõjaväes.



Johannes Plahwert,  
Ratwera kr.  
Edjawäljal.

Karla Plahwert,  
Ratwera kr. Rast. haa-  
watuna mitib hospitalis.

Andrei Pärtel.  
Edjalaewasitlus  
kirjutajaks.

Kustaw Kuningas,  
Pärnu kr.  
Edjawäljal.

Aleksander Soobit,  
Paidest.  
Tegewas sõjaväes.

## Uus abinõu haawatute edasi- toimetamiseks.

Sõjast tagasi tulnud maalituntnit jutus:  
tab muu seas järgmise huvitava loote  
Kaks tugemat, sõjariistus austerlast tan-  
nawad meie haawatud soldatit käte peal.  
See oli wäga weider juhtumine: kaks  
tugemat Austria soldatit trehwafid meie  
haawatud soldatit ja hakkafid teda nuruma,  
et ta neid wangi wõtaks . . .  
Kudas ma saan teid wangi wõtta, was-  
tas meie soldat. Teie näete, et ma paigastli  
liituda ei saa . . .  
Säh sulle wistikümmend kopikat, ainult  
wii meid Wene wägede suurde, wastafid  
austerlastele. Meie kanname sind käte  
peal . . .  
Soldat oli nõus, ja austerlastel kandfid  
ta meie staabi.

Ujalehtedest.

Kaukasia wäerinnal weetakse haawatuid wahel ees-  
lite selgas.

Nähtawaste sünnib sedasama ka wahel ida-wäe-  
rinnal.

„Satir.“

## Sattifa.

Lahingus Wolodoffno ääres tõmba-  
fid meie soldatid, Satta ratsawäelast  
taga ajades, saapad jalast, ja wistafid  
maha, et kergem taga ajada oleks.

Ujalehtedest.

Selgub, et mitte ainult austerlastel põgenemise puhul  
sõjariistu ja -moona maha ei jäta; waid ka Wene sol-  
datid wistawad saapad jalast „et mõnufam lipata oleks“.

Märgata on ainult wälke wahel: austerlastel wiska-  
wad püsfid käest, kui wene laste eest jooksewad,  
meie soldatid aga wistawad saapast jalast, kui sak-  
laste järel jooksewad.

Ja kui sakslased kirjutawad, et wene lastel jookse-  
wad, peaaegu alasti ja paljajalu, siis on  
neil muudugi õigus, ainult — teisest küljest.

„Satir.“

## „Adwokadi juures.“



Adwokadi koer oli kasfi taga ajades naabrimajasse jook-  
nud ja seal mitmed klaasasjad purustanud. Majaproua läheb  
adwokadi juurde.

„Kas wõin ma kahjur eest, mis koer tegi, tasu nõuda?“  
küfib ta.

„Muudugi, ande kahjutasu nõudmine koera omaniku  
wastu rahukohtusse.“

„See oli teie koer, herra adwokat.“

„Ja palju maksawad need klaasasjad?“

„Kaks rubla.“

„Noh, siis oleme taja: minu nõu andmine maksab nii-  
sama palju.“

## Wäiksed halbtused

ehk

inimene, kes omal elu tahab wõtta.

Belgia nali.

(Raudtee metsas. Ümberingi — inimesehingegi. Irmud  
inimene, kes omal elu tahab wõtta).

„Mu meel on nukker, olen surmani wäsinud ja kõigest  
ära tüdinunud. Elu on täis halbtusi. Nende seas on  
suuri, keskmisi ja wäikseid. Suured, need on — tühi-  
asjad, keskmisi — wõib weel wälja kannatada, aga wäik-  
seid — br . . . Näed, oli mul kopsupõletik (suur halbtus).  
Lefsin kolm nädalat, ja oligi möödas. Näüd aga walutab  
mul praegu tonnafilm (wäike halbtus), ja ma saan weidra  
walu all kannatada ega näe nendel piinadel enam lõppu.

Teine näitus. Ma kaotasin naise. Noh, naise leiab  
alati. Kuid ma kaotasin rahakoti. Waat' rahakotti ei leia  
juba ilmaski. Naise leidfin ma tõeste (suur halbtus) ja sain  
sel kombel kaks ämma kaela peale. Teie arwate wist, et see  
hirmus õnnetus on. Ei sugugi! Ma wõin nende eest

warjul hoida. Aga, waat', praegu on mul kaela peal kirp  
ja hammustab mind, kudagi ei saa ma teda kinni piilida,  
ja waat', see ajab meeleheitmiseni. Uskuge mind, wäikseid  
halbtusi on palju raskem ära saada kui suuri. Nad otseki  
kuhjawad üksikute peale, nagu paisuwad. Juba tuleb wih-  
ma, ja teil ei ole tuskile warju minna, sealtamast on tikud  
niisaks läinud ja teie ei saa neid põlema tõmmata, juba  
lõite prillid katti, sealtamast läks praad kõrwema, wõ  
mängitakse naabruses wiilulit ja sealtamast paiskab auto-  
mobil teid poriga üle, tolmuttera lendab silma, saabas  
pigistab — ühe sõnaga, wäikseid halbtusi ei jõua üles luge-  
dagi; nad rühjawad üksikute kannul. Waat', mispäest ma  
wäsinud olen ja üheainsa suure, kuid liihikese halbtusega  
kõigest nendest tuhandedest igapäewastest piinadest tahan  
lahi saada. (Wõtub palitu maha ja istub roobaste  
wähele). Mõne minuti pärast peab rong tulema ja ma  
saan wiimats omelt sellest wiletsast elust lahti, sest ma ar-  
wan, see kord juba räbalaste ei lähe. Ma olen juba kat-  
sunud: ostin rewolwri. Tulin koju ja alles siis märkasin,  
et padrunid olin ostmata unustanud. Kauplusesse tagasi  
minna? Kuid wäljas oli päris koerailm, ja pealegi ei jalli  
ma wiwitust. Ring lõingi siis seekord käega. Seinekord

Dnn.



Mees: „Sa ütlesid täna jutu fees emale, et sa warsti kolmkümmend aastat wanaks saad! Ja kui ma aasta eest sind kofisin, ütlesid enese kahelümne kahe aastase olewat.“

Naine: „Oh kui ruttu aeg õnnes lendab!“

mõtlefin üles puua, aga, naela seina sisse tagudes, läin omal kibedaste pöidla peale ja haamer kullus maha. Ei falli ma wäikseid halbtusi, need wõiwad mu pöörasels teha. (Waatab kella). Weel wiis minutit. Mul näib, nagu istuksin ma siin terve igawese aja juba! (Läheb weel minut mööda. Et aega wiita, hakkab ta wilistama ja siis sõrmelüüni puhastama. Kuid peatab äkki).

„Noh, kus siis rong jääb, kurat wõtaks! Kas siis see kord weel hiljemaks jääb kui harilikult? Ei, weel kaks minutit. (Seidab roobaste peale, lamab mõne minuti ja hakkab siis plotskit teerama. Wahepeal läheb taewas pilwesse ja langewad mõned wihmapiisad).

„Noh, juba hakkab wihma sadama! Ja wihmawarju pole mul, nagu harilikult kaasas. (Waatab ülesse.) Sajab tubliste ja ei lähe nii pea üle. Ja rongi ei ole ikka weel. (Waatab kella). Jumaluke, lasse kui oawarrest! Ei, seda ma enam ei kannata!“

(Lõuseb ülesse, tõmbab palitu selga ja paneb suurte sammudega minema).

Külaonu ei ole sõjaajal kordagi linnas käinud ja ei tea, mis moodi suurrikk wälja näeb. Kord wõtab ta julguse rindu ja sõidab linna, seeneplätt ja siga wantril. Lasnamäest alla tulles näeb ta laadaplatstil kroonumeeste harjutust suurrikkidega ja hobustega, mis päris sõja moodi wälja näeb. Korruga kihutawad soldatid otsekohe külaonu wantre poole. Külaonu wõtab müüsi peast ja karjub juba eemalt: „Kulla paid kroonumehed! Jätke mu hing weel sisse, mul on kodu weel kaks elus siga ja suur plätt täis wõid, need toon teile, kui elusje jätate.“ —icit—

## Rahe kopika päraft.

Artadi Awertshento wõstelugu.

Nimelt selle summa päraft lätski kõik elu kallits ja algas meeletu tormijooks esimehe järgu tarbeainete, teise järgu tarbeainete ja, isegi, kolmanda järgu tarbeainete peale.

Näste oli mul selles kõiges selgusele jõuda, aga fläki, itkagi — jõubfin.

Kui woorimees Joonas Pjugajew esimest korda kuulis, et teeportsjoni ja saia hind kaks kopikat kallimaks oli läinud — kofelus ta wiha päraft soolajambaks, siis aga ratsatas kui pitne üle terve teemaja:

„Mis asi see hüütakse, lubage küsida?! Mis see on?! See tähendab, et inimesel särk seljast tõmmata, wõi nii? Mis ja kõigest kaks kopikat wõtsid? Parew rebind minu kääst juba miljoni! Mis siis — rebi! Sured, hauda ei wõi, mereimeja niisugune!“

„Mine juba, mine. Ei ole ilus sõmata.“

„Muidugi et lähen! Lähen näh!“ karjus wäljaetaw woorimees. „Aga seda asja ma nõnda ei jäta.“

Ja ei jätnudki.

„Woorimees! Balti wafjalisje.“

„Woolteist rubla, herra!“

„Oled sa meelest ära!“

„Mis meil, wäikestel inimestel, põhjust, meelest ära minna. Warandust ei ole nii palju, et peast segasels minna. Wõi weel siin meelest ära minna. . . Hea, kui nõndagi läbi saaks. Raswa ei lähe juba — tänu Jumalale, kui hinge saad sees hoitud. Aga nüüd on asi sühke, et, herra . . . et kui kõik kallits on läinud, siis odawamalt tudagi ei wõi. . .“

Ja woorimees karjus nii, et sõitjak piinlik algas.

„Sõida juba, kuramus, pagan sinuga.“

Ja sõitiski, kuigi südames japp tees.

„Masuurikad, paganad,“ mõitles ta. „Kas wõi elusalt

nülitwad naha seljast.“ „Noh, odale. . .“

Woorimees oli — Joonas Pjugajew. Sõitja — elawate lillede kaupluse omanik Trepatshew.

„Kende hrüstantemide eest 25 rubla? Olge ifta. . . Dleks weel mis eest. Siin pole kahelümmendki.“

„Ei wõi. Hind on niisugune. Praegusel ajal, teate, on kõik kallis; näe, woorimehed rebiwad niisugust hinda, et kole kofe.“

„Mis puutuwad siia woorimehed? Ega woorimehed neid kaswata. Ennemalt maksid hrüstantemid ifta 7 rubla tosin, aga nüüd — tudas nii äkki? . . .“

„Jah, ei ole midagi parata.“

„Dleks weel mis eest. Dstan naisjele. Sünnipäewats. Jätke juba odawamalt.“

„Ei wõi. Kõik on kallimaks läinud. Woorimehed. Ja ülepea, kõik.“

„See ei ole sugugi ilus teie poolt. Noh, andke peale.“ Elawate lillede kaupluse omanik oli — Trepatshew.

Dstja — kõõsner Tjutin.

„Selle boa eest 300 rubla. Lõõge ometigi ristigi ette.“ „Meil, proua, pole põhjust risti ette lüüa. Oleme ammu juba ristikud, jah. Aga nüüd on ju kõik kallits läinud. Lillesi, näitujeks, olete katjunud osta?“

„Mis jaoks peaksin neid ostma — mulle kingitakse. Aga ainult waremalt maksis see boa kaksjada, mitte rohkem.“ „Kaksjada?“ naeratas kõõsner Tjutin mõrudalt. „Di, tudas te efsite, proua!“

Kõõsner ei waletanud. Dstja, ilus mustajuustega Mujsja, kalakaupleja Gaphapowi altkäe-naine, efsis tdeste: boa maksis ennemalt jada rubla.

"Noh, pange paberi sisse," ütles Mušsja pahaselt. "Ma tean nüüd, mis ma teen."

"Mušsja! Ma annan sulle nii kui nii juba ligi kahetsajada tuus! Kas itka veel wähe!"

"Wähe?! Arwad õige nüüd veel need ajad olewat, mil nael loomalaha 10 kopikat maksis?! Ei, mennate... Kas annad mulle esimesest kuupäewast poolteistkuhat wdi..."

"Mušsja!! Mušsja!! Ara jedasi ähwarda! Hea küll, hea küll! Sa tead ju, et ilma finuta elada ei wdi!"

Nõnda kõneles kalakaupmees Haphapow.

Koju sõites pomises ta:

"Hea küll... küll ma neile kura-ditele näitan, kuidas Suukas õlut pruulib."

Ujalehtedest;

Eila tuli Haphapowi kalakaupluses tragikalit juhtumine ette. Rohkearwuliste ostjate silma all suri kubermangu sekretäri abikaasa Kulina Mnogih südamerabandusesse.

Rauplusesse astus ta täielikult terwena ja elurõõmsana, waatas ringi ja astus kalamarja tündri ette, küsides, kui palju maksab. Waewalt oli sell hinda nimetanud, kui naisteharwas wankuma ldi, kättega õhtu rabas, korises ja sealtamas elutalt, peaga otse kalamarja tündri sisse kullus. Kui õnnetu wälja tõmmati, oli ta juba päris surnud.

Peame tähendama, et see nelja päewa kohta juba kolmas äkilise surma juhtumine Haphapowi kaupluses on, ja surma põhjus on itka üks — südamerabandus."

Ja mõelda ainult: poleks teemaja pidaja teeportsjoni ja saja hinda kahe kopika wõrd tõstnud, poleks midagi sellest sarnast olnud!

Seeruline asi — see elu, ja ainult meie, mõttetargad, suudame seda järjekorda selgitada.

"N. Satir."

## „Unistus“.

Tulewiku ajaleht nr. 1.

„Unistuse“ juhtkiri.

Kuna Wenemaal tõsine wabadus walitsemas on, siis on ajalehede lugijate arw muinasloomiku kiirusega kaswanud. Ei ole enam peaaegu küllagi, kus oma edumeelne ajaleht ei ilmu.

Rõit on riigis kõige paremas korras!

Wenemaal on täielik konstitutsion maksuwusel, nagu Inglismaal.

Meie oleme wabad.

Meie isik on täieste puutumata.

Wabameelsed uuendusi tuleb kui rahet.

Rodanikud on rõõmujowastufes.

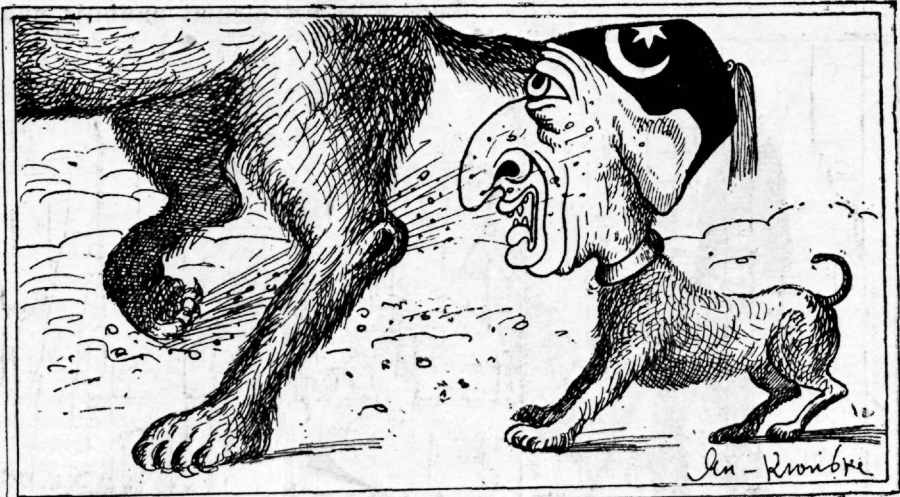
Enamus meie parlamentis on kadettidest pahempoolsem. Sinnawahid on haritud ja illatawad oma wiisakusega. Terwel Wenemaal ei ole mitte üht shandarmi.

Politika-wangihooned on täis tõsimeelasi, kes kolme-kulise kinnistumise järele oma eksimõtteid kahetsewad ja ägedate konstitutsionalistidena wälja tulewad.

Ministeriumitele awaldatakse igal uulitsal usaldust.

Igapäew peetakse rahulikka miitinguid, kus sisemise poliitika küsimusi arutatakse.

Sagedaste astuwad ministrid miitingudel kõnelejatena üles ja lõpetawad oma wabameelsed kõned miirisewa käepagina all.



Sürgi krants: „Di, kui palju raha sa said! 50 miljonil! Juudas sai kõigest 30 hõbeseeklit!“

Bulgaria muri: „Jah, aga selle eest andsin ma ka terve rahwa ära!“

Ujakirjandus on täieste waba.

„Now. Wremja“ kirjutab tulifelt juutide poolt; juutide küsimus ongi peajoontes juba lahendatud.

Sotsialdemokratid on kõigesõbralikumast lähikäimises haritud ja armuliku poletseidepartemanguga.

Ulepea peame tunnistama, et õnnelikul Wenemaa uuendamise ajajärgul elame.

Politikalises mõttes oleme juba wabamad kui inglased.

Telegrammid.

(Traadita telegrafi kaudu.)

Saratowist. Eila tuli siin erakorraliselt haruldane juhtumine ette — suri saja-aastane nei. Esimene surmajuhumine Wenemaal wiimase kolme aasta jooksul. Elanikude meeoleolu on rõhutatud! Teatavaste wõib professor Metshnikowi poolt 1915. aastal ülesleitud surematuse seerumi abil inimeseelu kolmesaja, arwatavaste isegi wiiesaja aasta peale pikendada. Seda surmajuhumist seletawad arstid sellega, et kadunu kogemata ajalehest kirjelduse leidnud Poodlamaa sõjapõgenejatest 1915. a. Et nende seas ka tema sugulased olnud, siis mõjunud need kolebused, mis põgenejad läbi elama pidanud, nii kangeste ta peale, et — ta peaaegu halwatuse sai.

Sinnaelanikud, kes mitmel aastal surnuid pole näinud, on kohkunud.

Odesast. Eila sai keegi harimata linnawaht selle jultunud teoga toime, et kellegi wiletsas riides möödamineja wastu jäme oli. Nii läheb kohtusse. Rõrgemates ringkondades oldakse wäga pahane politseiniku üle, kes kodaniku isiku puutumatusi julgenud riwetada. Sinnawahti ähwardab 6-kuuline wangihoone karistus.

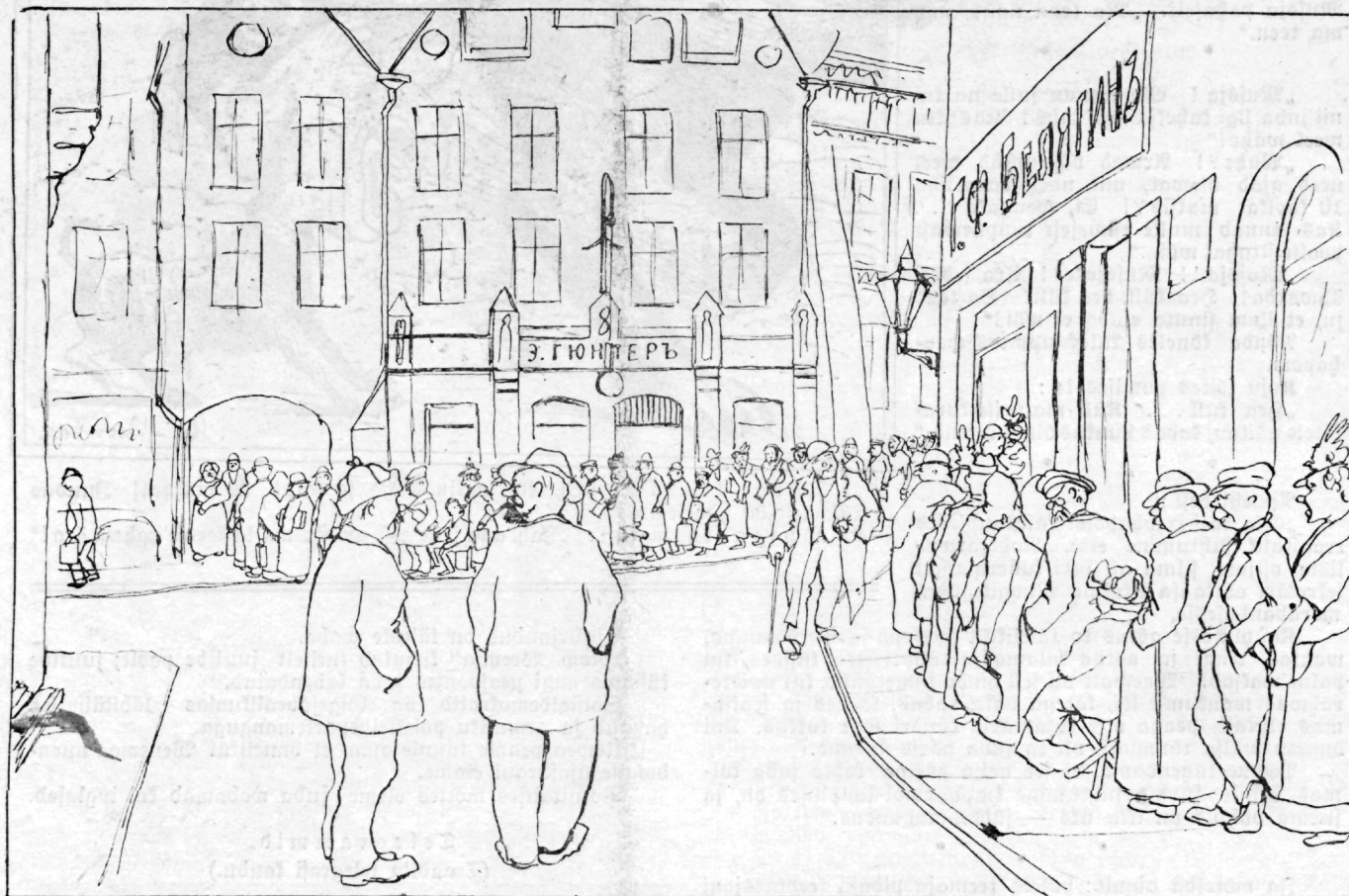
Petrogradist. Rahwahariduse ministerium jatkab oma agarat tegewust üleüldise maksuta õpetuseandmise sisse-seadmise alal. Ministeriumi kindel arwamine on, et haridus kasulik on, aga mitte kahjulik, nagu ennemalt arwati.

Triikiasjade peawalitsus pühitkes eila oma jubileumit. Bidustusest wõisid oja kõik pahempoolsete ajalehede toimetajad ja tänasid palawates kõnedes peawalitsuse esitajaid, nende püüde eest Wenemaal täielikku sõnawabadust sisse seada.

„Unistuse“ toimetaja-wäljaandja A l b i n o w.

„Popr. Strek“.

## Suhtru ja petrooleumi puuduse puhul.



„Mats, kuule, on seal uus pilditeater lahti tehtud, wõi mis need inimesed muidu nii rüüna tungiwad?“

## Mtsi loogika.

Wäike Mts seisab aptegi ees ja tunneb sellest suurt lõbu, et ühtelugu öökella lõmbab.

Wihaselt tormab wiimaks peawisitor aptegist wälja ja kawatub wäikse rahurikkude peale.

„Surjawaimu pois“, küsib ta, „mis on sul selle kella kallal ühtelugu kistumisi?“

„See on aga ometi öökell“, kaitseb ennast Mts, sealjuures wihaselt rohusegajast aupallitule kaugusele taganedes.

„Igatahes, sa wõrukael“, peab see kinnitama.

„Ja praegu on päewaaeg, et ju, herra?“

„Seda näeb iga pime, sa rumal pois.“

„Noh, mis on siis teil selle järele öökellaga tegemisi?“ hüüab Mts ja teeb säared.

**Kohtus.** Kohtunik: „Teie wõite tunnistada, et kaebelune kaebajat lojusels nimetas?“

Tunnistaja: „Seda ma ei kuulnud. Aga et kaebaja tõeste lojus on — seda wõin ma kinnitada.“

**Pehmendam põhjus.** Kohtunik: „Et selle ilikonna warastanud olete, tunnistate nõnda siis! . . . On teil ehk weel midagi teatada, mis teie karistust pehmendada wõiks?“

Kaebelune: „Ja muidugi — west ei istu sugugi hästil!“

**Rahukohtus.** „Teie kaebate, et kaebelune teid restoranis teoga teatanud, kaebelune aga kinnitab, et ta ainult sõnaga teotanud.“

„Nõnda jah, kohtunikuherra. Tuleb nagu oleks sõnaga, aga ifla on teoga.“

„Ma ei saa aru.“

„Sa teotas mind „Sõna’ga“, ajalehega, mis lugemiseks kepi küljes oli. Wastu pead löi.“

**Koera ergud.** „Kuulge, mis see tähendab; juba kolmandat korda loen ma ajalehe kuulutustest, et teil koer ära jooksnud?“

„Jah, sellest saadik, kus mu tütar laulutundis hakkas wõtma, ei taha need loomad enam minu juures seista!“

**Sõbrannad omakeskil.** „Minu peigmees ütles, et ta terve päewa minu peale mõtleb.“

„Noh, niid on ka päewad hästi lühikesed!“

**Taktika.** „Ütle, mispäraast ja kapellmeistri peale nii pahane oled? Ainult sellepäraast, et ta sind uulitsal mufutas?“

„Nimelt! Ise kapellmeister, — ja nii wähe taktitudmisi! . . .“

**Sõjapõgeneja:** „Neli last, tööd ei ole . . . Aidake, arstiherra.“

Arst: „Näidake keelt!“